

2. Lesvoorbeeld met groepsbesprekingen

Klas: 4 havo

Benodigde lestijd: 80 minuten

Romanfragment: Hanna Bervoets, Alles wat er was

Hulpmiddelen:

- Romanfragment Alles wat er was: blz 5-15 (in 30-voud)
- Formulier met vragen bij het fragment (in 30-voud)
- Per groepje van 4 à 5 leerlingen een kaartje met Aanwijzingen voor doorvragen (in 7-voud)

Lesdoelen:

- De leerlingen ervaren dat een verhaal op verschillende manieren overeenkomsten kan vertonen met hun eigen leven.
- De leerlingen ervaren dat bij het lezen van een romanfragment op verschillende manieren gevoelens en gedachten naar boven komen die iets vertellen over jezelf.
- De leerlingen leren doorvragen op elkaars bijdragen.

Les 1

De docent leest het verhaal van Bervoets voor. Leerlingen lezen mee. Als de docent klaar is met voorlezen, beantwoorden de leerlingen de eerste drie vragen individueel.

De leerlingen mogen hun antwoord in steekwoorden geven, als zij in ieder geval maar eerst hun eigen antwoord concreet vastleggen.

Overwegingen voor docent:

Het voorlezen van het verhaal zorgt dat de leerlingen allen tegelijkertijd klaar zijn met het fragment en ermee aan de slag kunnen.

Het vooraf laten beantwoorden van de vragen geeft leerlingen houvast tijdens het gesprek dat gaat plaatsvinden, maar geeft ook de gespreksleider een goed houvast. Deze kan namelijk iedere leerling aanspreken en geen genoegen nemen met 'weet niet'.

*15-20
minuten*

De docent licht kort de bedoeling toe van het groepswerk: het open uitwisselen van verschillende mogelijke antwoorden staat centraal.

De leerlingen gaan in groepjes van vijf tot zes leerlingen bij elkaar zitten en behandelen de vragen. In ieder groepje is een gespreksleider. Deze gespreksleider bewaakt het proces. De gespreksleider houdt de tijd in de gaten, zorgt dat iedere leerling aan het woord komt, maar ook let er ook op dat ieder antwoord wel voldoende uitgediept wordt.

5 minuten

<p>Om de gespreksleider en de andere leerlingen te helpen bij het stellen van doorvragen op een antwoord geeft de docent aan ieder gespreksleider een kaartje “Voorbeelden van doorvragen”. Deze aanwijzingen kunnen bij veel bijdragen van individuele gespreksdeelnemers gebruikt worden.</p> <p>Voorbeelden van doorvragen :</p> <p>Wat denk jij dat er gebeurd is? Geef eens een voorbeeld. Wat zie jij dan precies? Wat vind je er kenmerkend van? Wat vind jij er opvallend aan? Wat denk je dat gevoelens van de hoofdpersoon daarbij zijn?</p> <p>Hoe weet je dat? Waar leid je dat af? Waarop baseer je die uitspraak?</p> <p>Zie je daar nog andere voorbeelden van? Waar heeft dat mee te maken, denk je? Hoe komt dat, denk je? Wat zou een motief daarvoor kunnen zijn? Hoe is het voor een andere hoofdpersoon?</p>	
<p>De leerlingen gaan in groepjes aan de slag met de bespreking van de voorgelegde drie vragen.</p> <p>Overwegingen voor de docent: Met de uitgedeelde kaartjes kun je ervoor zorgen, dat de leerlingen de voorbeelden van doorvragen tijdens de bespreking kunnen zien. Op deze manier hebben ze niet alleen een constante herinnering voor hun neus van wat jij wil dat ze doen. Ze bieden ook de helpende hand wanneer het doorvragen lastig blijkt te zijn. In deze fase kun je als docent de groep(en) helpen waarvan je merkt dat het niet geheel lekker loopt. Je kan bij een groep plaatsnemen en zelf een aantal doorvragen stellen of de gespreksleider ondersteunen door te laten zien hoe je een gesprek regisseert.</p>	<p><i>15-20 minuten</i></p>
<p>De docent geeft de gespreksleiders een seintje dat het tijd is om het gesprek af te ronden. Iedere leerling noteert dan voor zichzelf het antwoord op de volgende vraag: Wat neem jij mee van dit gesprek of van dit verhaal in je leven?</p> <p>Overwegingen voor de docent: Aan het eind van het schooljaar schrijven de leerlingen voor literatuur een balansverslag. Daarbij komt o.a. de vraag aan de orde, wat het lezen en het bespreken van literatuur in dit schooljaar zoal</p>	<p><i>10 minuten</i></p>

<p>voor hen individueel heeft opgeleverd. Als voorwerk voor dat balansverslag noteren de leerlingen regelmatig in diverse literatuurlessen een antwoord op die vraag. Als de leerlingen op het eind van het schooljaar al die verspreide (deel)antwoorden door het jaar heen kunnen nalezen, kan hen dat gemakkelijk een inzicht verlenen op zijn voorkeuren of persoonlijke ontwikkeling. Het vastleggen van deze persoonlijke reactie kan voordelen hebben boven nog eens klassikaal nabespreken van de groepsbesprekingen. Als dat klassikaal nabespreken niet tot een extra verdiepende ronde leidt, lijkt het erop dat die nabespreking vooral ingegeven is door de behoefte aan controle van de docent. Zo'n controleronde kan beter vermeden worden.</p>	
<h2>Les 2</h2>	
<p>De docent legt aan de leerlingen vraag 4 voor. Individueel noteren de leerlingen voor zichzelf (in steekwoorden) wat hun antwoord zou zijn.</p>	<p><i>5 minuten</i></p>
<p>In een beschouwend klassengesprek worden de mogelijke antwoorden op vraag 4 besproken.</p> <p>Overwegingen voor de docent:</p> <p>Bij het onderdeel Verantwoording op onze website is uitgewerkt wat bijzondere aandachtspunten zijn bij een klassikale bespreking. Voor de docent die een klassikale bespreking realiseert, is het van belang om zoveel mogelijk ruimte te bieden voor de inbreng van de leerlingen. Naar onze ervaringen is het verstandige gebruik van interactieve vragen hierbij essentieel. Zo kunnen leerlingen samen gegeven antwoorden verkennen en verdiepen. De docent vermijdt daarbij nodeloos parafraseren, maar verbindt de ideeën van verschillende ideeën met vragen als:</p> <p>Wie wil erop reageren? Kan iemand anders nog een voorbeeld geven? Wie wil hier nog iets aan toevoegen? Wie denkt er anders over? Welk vraag zou je aan de voorgaande spreker willen stellen? Zijn er ook andere invalshoeken mogelijk?</p>	<p><i>25 minuten</i></p>
<p>Ter afronding van dit deel van de bespreking van het fragment, vraagt de docent aan de leerlingen wie het boek zou willen lezen in de volgende periode. Ten slotte verwijst de docent de leerlingen nog naar het balansverslag waarin ook naar hun oordeel over deze lessen gevraagd zal worden.</p>	

